

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/13/2014
Identifikačné číslo spisu:	5710011437
Dátum vydania rozhodnutia:	18.03.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Krajčovič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:5710011437.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duřu a JUDr. René Štěpánika na neverejnom zasadnutí dňa 18. marca 2014 v Bratislave v trestnej veci proti obvinenému T. T. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. o dovolaní podanom obvineným T. T. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 16. mája 2013 sp. zn. 3 To 147/2012, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného T. T. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len okresný súd) z 18. septembra 2012 sp. zn. 3 T 152/2010 bol obvinený T. T. uznaný za vinného prečinom zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. (zavinenie úmyselným konaním) na tom skutkovom základe, že

ako otec mal. U. T., nar. X.X.XXXX, ku ktorému má vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu zo Zákona o rodine a určenú rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 22 P/194/2009 z 24.11.2010, právoplatným 27.12.2010 obžalovaný sa zaviazal platiť na maloletého syna U. výživné vo výške 100,- EUR mesačne od 1.6.2009 vždy do 20-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky T. W., nar. X.X.XXXX, trvale bytom T., Š. K. XX, prechodne bytom T., W. XXX, nedoplatok na výživnom od 1.6.2009 do 30.11.2010 v celkovej výške 1.585,97 EUR mu súd povolil splácať po 27,- EUR mesačne spolu s bežným výživným od 1.12.2010 pod následkom straty výhod splátok, obžalovaný si túto svoju vyživovaciu povinnosť neplní pravidelne od marca 2011 do 18.09.2012 s výnimkou 03.10.2011, kedy obžalovaný poškodenej na hlavnom pojednávaní uhradil sumu 50 € a s výnimkou 24.07.2012, kedy obžalovaný poškodenej na výživnom uhradil sumu 200 €, od 11.6.2008 je živnostníkom, pričom od 15.4.2009 do 22.4.2009 pracoval v spoločnosti Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o. so sídlom na Lipovci, kde bol s ním pracovný pomer rozviazaný zamestnávateľom z dôvodu absencií, pri nástupe do zamestnania nehlásil vyživovaciu povinnosť, od 7.7.2009 do 12.8.2009 pracoval na základe dohody o vykonaní práce u Y. P. so sídlom v Martine, kde pri nástupe do zamestnania vyživovaciu povinnosť nehlásil, od 16.10.2009 do 18.12.2009 pracoval na dohodu o pracovnej činnosti v spoločnosti MEDIAPRINT-KAPA PRESSEGROSSO, a. s., so sídlom v Bratislave, pri nástupe do zamestnania

vyživovaciu povinnosť nehlásil a túto prácu od uzatvorenia zmluvy nevykonával, od 9.11.2009 do 7.12.2009 pracoval v spoločnosti Westfinreal, s.r.o. so sídlom v Nitre, kde dohoda o vykonaní práce s ním bola ukončená v skúšobnej dobe po vzájomnej dohode, pričom pri nástupe do zamestnania vyživovaciu povinnosť nenahlásil, od mesiaca júl 2012 pracuje v Rakúsku na trvalý pracovný pomer s mesačným príjmom cca. 1.300 €, takto svojím konaním dlhuje na výživnom:

matke dieťaťa T. W.:

za obdobie od marca 2011 do 18.09.2012 sumu vo výške 2 036,- Eur,

za to mu bol podľa § 207 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody vo výmere jeden rok.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obvinený T. T. a jeho družka I. T., ktoré Krajský súd v Žiline uznesením zo 16. mája 2013 sp. zn. 3 To 147/2012 podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti citovanému uzneseniu Krajského súdu v Žiline (ďalej len krajský súd) podal prostredníctvom obhajcu obvinený T. T. na Okresný súd Martin dňa 24. októbra 2013 dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. - rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Výtkol v ňom súdom oboch stupňov nedostatočné odôvodnenie záveru, podľa ktorého mal obvinený spáchať skutok úmyselným konaním.

Konštatoval, že krajský súd pri hodnotení subjektívnej stránky vychádzal z jeho výpovedí, že mal prostriedky na úhradu výživného, uzavrel, že obvinený neplnil svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť úmyselným konaním a to napriek tomu, že obvinený bol viackrát nútený zmeniť zamestnanie, pričom sa častokrát prechodne ocitol bez zamestnania a preto na úhradu celého dlžného výživného nemohol mať finančné prostriedky. Finančnú situáciu obvineného by zlepšilo, ak by naďalej mohol pracovať v Rakúsku s príjmom cca 1300 Eur mesačne, čo by pri výkone uloženého trestu odňatia slobody ohrozilo tento finančný príjem s negatívnym dopadom na rodinu obvineného vrátane maloletého syna U.. V nadväznosti na to rozoberal v podanom dovolaní aplikovanie zásad na ukladanie trestov na konkrétny jemu uložený trest odňatia slobody s rozporovaním uloženia mu trestu odňatia slobody za trestný čin spáchaný v skúšobnej dobe podmienene odloženého výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu za iný trestný čin vo veci, kde bolo uznesením súdu rozhodnuté o účasti obvineného na amnestii prezidenta republiky z 2. januára 2013 s dôsledkom zahľadania odsúdenia obvineného. Navrhol preto, aby dovolací súd zrušil uznesenie Krajského súdu v Žiline zo 16. mája 2013 sp. zn. 3 To 147/2012 a rozsudok Okresného súdu Martin z 18. septembra 2012 sp. zn. 3 T 152/2010 a prikázal Okresnému súdu Martin, aby vec znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry v Martine v písomnom vyjadrení doručenom Okresnému súdu Martin 14. novembra 2013 k dovolaniu obvineného T. T. v skratke citovala genézu a obsah rozhodnutí súdov v tejto trestnej veci s názorom, že konanie obvineného je správne právne kvalifikované ako prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. úmyselným zavinením. Považujúc rozhodnutia súdov oboch stupňov za spravodlivé a zákonné navrhla dovolanie obvineného zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané prostredníctvom obhajcu osobou oprávnenou (§ 373 ods. 1 a § 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonnej lehote a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a že obvinený pred

podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 Tr. por.).

Najvyšší súd následne na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c/ Tr. por. zistil, že dovolanie podané obvineným T. T. je nedôvodné.

Dovolanie má byť len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, musia byť nutne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia. Dôvody dovolania sú v porovnaní s dôvodmi zakotvenými pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní podstatne užšie.

Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu.

Uvedený dovolací dôvod pripúšťa iba právne námietky vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižších stupňov. Podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní, ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť, bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu je teda dovolací súd povinný prezumovať.

Prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák., ktorý je predmetom posúdenia z pohľadu uplatneného dovolacieho dôvodu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., je jedným z trestných činov, ktorý môže byť spáchaný, pokiaľ ide o subjektívnu stránku, z nedbanlivosti alebo úmyselne. Okrem toho, že ustálenie zavinenia, teda vnútorného psychického vzťahu páchatel'a k skutočnostiam tvoriacim trestný čin, má svoj široký právny i morálny dosah, v konkrétnej dovolaní napadnutej trestnej veci je medzníkom posúdenie zákonnosti rozhodnutí súdov nižších stupňov z pohľadu správneho právneho posúdenia zisteného skutku a v konečnom dôsledku, v prípade, že dôvod dovolania uplatnený obvineným by bol zjavne preukázaný, otvorenie otázky novo ukladaného trestu, v konkrétnom prípade nespojeného s jeho výkonom, ako to v nadväzujúcich pasážach podaného dovolania v súvislostiach s obvinenému uloženým trestom obvinený avizuje a chce dosiahnuť.

Prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. je omisívnym deliktom, teda trestným činom spáchaným opomenutím, ktoré má rovnakú závažnosť ako konanie (vzťah pasívna a aktívna). Je teda v konkrétnosti opakom osobitnej povinnosti konať, ktorou povinnosťou sa rozumie aktívny postup (konanie) vyplývajúce zo zákona, iného právneho predpisu alebo z úradného rozhodnutia. Pre konkrétny trestný čin to znamená povinnosť rodiča dieťaťa starať sa, vychovávať a vyživovať svoje dieťa. Tieto povinnosti sú dané širšie ako v rozsudku súdu prvého stupňa deklarovaná povinnosť obvineného T. T. platiť výživné v stanovenej výške v dátovo mesačne opakujúcich sa plneniach. Preto aj pri náhľade na zavinenie úmyselným konaním (opomenutím) alebo nedbanlivostným konaním (opomenutím) treba brať do úvahy širší komplex atribútov rozhodných pre posúdenie úmyselného konania páchatel'a, založeného na zložke poznania (intelektuálnej zložke) a zložke vôľovej, zahŕňajúcej chcenie a uzrozenie, teda rozhodnutie konať určitým spôsobom so znalosťou podstaty veci, a konania nedbanlivostného, kde absentuje vôľová zložka.

Vyživovacia povinnosť rodiča voči dieťaťu vzniká priamo na základe zákona a nie je viazaná na to, či o povinnosti platiť výživné a o jeho výške a splatnosti rozhodol súd v občianskom súdnom konaní. V trestnom konaní sa súdom posudzuje otázka viny, pričom súd nie je viazaný rozhodnutím súdu v občianskom súdnom konaní, avšak toto rozhodnutie posudzuje ako dôkaz. Keďže sa tým posudzuje skutok, jeho správnosť a úplnosť, dovolací súd v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nemôže do tejto

skutkovej okolnosti zasiahnuť, ale musí ju prevziať. Rovnako je to i v nemožnosti zasiahnuť do skutkovej vety započítaním/nezapočítaním splatených položiek výživného obvineným, či časovým rozsahom uznania súdom prvého stupňa doby neplatenia výživného obvineným a v tejto súvislosti modifikovaním/nemodifikovaním tohto rozsahu súdom druhého stupňa. Ak teda dovolací súd pri svojom rozhodovaní o podanom dovolaní musí akceptovať skutkový stav uzavretý rozhodnutiami súdov nižšieho stupňa, pre konkrétny prípad obvineného T. T. má tak rámcovaný rozsah a okolnosti skutku z pohľadu úmyselného či nedbanlivostného konania obvineného zhodne ako súdy nižších stupňov.

Obvinený T. T. v podanom dovolaní primárne napáda nesprávne vyhodnotenie jeho konania okresným súdom a krajským súdom ako zavinenie úmyselným konaním bez bližšieho vyjadrenia jeho argumentov pre posúdenie jeho konania ako nedbanlivostného. Okresný súd formu zavinenia obvineného úmyselným konaním odvodil z priznania obvineného o neuhradení výživného napriek tomu, že je zamestnaný a má príjem, z ktorého môže uhrádzať výživné na svoje maloleté dieťa. Odvolací súd sa stotožnil s týmto záverom súdu prvého stupňa a argumentačne ho podporil i tým, že hoci bol obvinený poučený o možnosti aplikovania ustanovenia o účinnej ľútosti (§ 86 písm. a/ Tr. zák.) a na možnosť uplatnenia tohto ustanovenia boli viackrát odročené hlavné pojednávania okresného súdu i verejné zasadnutie krajského súdu, obvinený tento (pre neho vyvíňujúci) postup nevyužil.

Najvyšší súd v rámci posúdenia obvineným T. T. uplatneného dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. - v konkrétnom prípade namietania nesprávneho posúdenia formy zavinenia konania obvineného krajským súdom (a primárne i okresným súdom) - poukazuje na širšie súvislosti náhľadu na posúdenie nastoleného problému. Prioritne treba vychádzať z faktu, že posúdenie úmyselného či nedbanlivostného konania páchatelia je založené na vnútornom, psychickom vzťahu páchatelia k podstatným zložkám trestného činu, a teda k tomu, či tento vnútorný vzťah je prejavovaný navonok ako dôkaz v rozhodovacej činnosti súdu, možno ho vyvodiť z iných vykonaných dôkazov a ich vyhodnotenia v jednoznačný záver, alebo z komplexu dôkazov zahŕňajúcich obe tieto skupiny dôkazov.

Predpoklady k úhrade výživného, ako jednej zo zložiek starostlivosti o nezaopatrené dieťa rodičom (ak dieťa nie je v starostlivosti tohto rodiča), voči dieťaťu, ak je maloleté a v starostlivosti druhého rodiča, spravidla k rukám tejto osoby, sú dané primeranosťou finančných prostriedkov na bezproblémové platenie výživného v kontexte výšky výživného, doby jeho platenia, pravidelnosti mesačných splátok, oprávnených potrieb a záujmov dieťaťa primeraných jeho veku, možnostiam oboch rodičov, avšak nie sú odvodené nevyhnutne od mesačného príjmu povinnej osoby z pracovnej činnosti, ak má iné zdroje na úhradu výživného. Keďže v konkrétnom prípade majetkové pomery mimo zárobkov z pracovnej činnosti obvineného preukázané neboli, mesačné zdroje príjmov obvineného a nakladanie s nimi vo vzťahu k úhrade konkrétneho výživného napovedá o postoji obvineného (jeho vnútornom vzťahu) k plneniu jeho vyživovacej povinnosti vo vzťahu k maloletému dieťaťu a to v konečnom dôsledku aj v rovine trestnoprávnej - posudzovaná trestná vec obvineného T. T.. I keď je skutok zanedbania povinnej výživy rámcovaný obdobím marec 2011 až 18. september 2012 (úprava skutkovej vety oproti obžalobe) uvedenom v skutkovej vete rozsudku okresného súdu, aj pohľad na predchádzajúce časové obdobie, kedy môže obvinený naakumulovať finančné zdroje na budúcu úhradu výživného, napovedá o jeho zodpovednom/nezodpovednom prístupe k vytváraniu podmienok na bezproblémovú úhradu výživného (i do budúcnosti), pravda zohľadňujúc i objektívne faktory, akým je i uplatnenie na trhu práce. Z vykonaného dokazovania však vyplýva, že obvinený častejšie menil zamestnávateľov, avšak viackrát jeho zavinením (Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s. - ukončenie dohody o pracovnej činnosti s obvineným pre jeho nezáujem o prácu, Dong Jin Industrial Slovakia s.r.o. - rozviazanie pracovného pomeru s obvineným v skúšobnej dobe pre jeho absencie v práci). U žiadneho zo zamestnávateľov nenahlásil vyživovaciu povinnosť, čo je síce len jedna z foriem prevodu peňazí na úhradu výživného, avšak svedčiaca pre zodpovedné a zanedbávané konanie obvineného nasvedčujúce jeho snahe výživné uhrádzať. Dôkazmi je preukázané, že obvinený T. T. od júna 2012 (teda temer rok pred rozhodnutím krajského súdu o podanom odvolaní voči rozsudku súdu prvého stupňa) pracoval v Rakúsku s mesačným príjmom cca 1300 Eur, čo objektívne zohľadňujúc i inú vyživovaciu povinnosť obvineného, mu umožňovalo predmetné výživné uhradiť. Svoj vnútorný postoj k úhrade výživného a v konečnom dôsledku i k atribútom jeho trestného činu, vyjadril sám obvinený vo výpovedi, ktorou priznal, že

prostriedky na úhradu výživného má. Napriek tomu, že bol obvinený poučený o následkoch účinnej ľútosti podľa § 86 písm. a/ Tr. zák., a boli mu súdmi prvého i druhého stupňa viacnásobným odročovaním hlavného i verejného zasadnutia vytvorené až nadštandardné podmienky pre využitie tohto ustanovenia jednak v prospech nezaopatreného dieťaťa úhradou výživného zo strany obvineného voči nemu, ale z pohľadu obvineného najmä pre prípad úhrady výživného (a za splnenia ďalších zákonom stanovených podmienok) vyvinením sa obvineného s následkom jeho oslobodenia spod obžaloby z dôvodu zániku trestnosti činu (§ 285 písm. e/ Tr. por.), pričom v konečnej fáze v čase konania pred odvolacím súdom bol pod tlakom odsudzujúceho (hoci neprávoplatného) rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý mu uložil trest odňatia slobody spojený s jeho výkonom, a napriek tomu tento benefit daný zákonom nevyužil (z pohľadu vlastného) a ani pod týmto vnútorným tlakom okolností rozhodovania vo veci výživné neuhradil, prejavil tak jednoznačný vnútorný postoj k plneniu jednej zo zložiek jeho rodičovskej starostlivosti, plateniu výživného. Zo širšieho pohľadu k tomu treba prirátať i dôkazmi (výpoveď matky dieťaťa) preukázaný nezaujem obvineného o dieťa a plnenie si svojich rodičovských povinností čo i len v naturálnej forme.

Uvedený komplex dôkazov zahŕňajúci obvineným jednoznačne prejavovaný vnútorný vzťah k jeho trestnému činu i dôkazy rozobraté v predchádzajúcej časti odôvodnenia tohto uznesenia, odôvodňujú záver dovolaním napadnutého uznesenia krajského súdu, odrážajúceho dôkaznú situáciu preukázanú v konaní prvostupňového súdu, o úmyselnom zavinení obvineného vo vzťahu ku konkrétnemu trestnému činu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. Dovolací súd tak nezistiac ani pochybenie súdov nižších stupňov pri kvalifikácii skutku obvineného T. T. ako prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. (závažnejší spôsob konania po dlhší čas v zmysle § 138 písm. b/ Tr. zák.), nezistil splnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Tr. por. a dovolanie obvineného T. T. podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Dovolaťom T. T. v podanom dovolaní namietané uloženie mu trestu odňatia slobody so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, vychádzajúce podľa neho z nesprávnej aplikácie (ne)zahľadenia predchádzajúceho rozhodnutia účasťou obvineného na amnestii prezidenta republiky z 2. januára 2013, nie je predmetom posudzovania najvyššieho súdu pre absenciu dovolacieho dôvodu a ukladanie trestu, ak sa nejedná o uloženie trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo uloženie takého druhu trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa - špeciálne ustanovenie § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. vo vzťahu k ustanoveniu § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., je len dôsledkom uznania viny obvineného pre konkrétny trestný čin z hľadiska jeho postihu trestom.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.